

ƏZİZ ƏLİYEV-110

Əsl insan, görkəmli dövlət və elm xadimi

Azərbaycan xalqının yetirdiyi dahi şəxsiyyətlərdən biri olan Əziz Əliyev məhz belə xatırlanır

icarəyə götürdüyü torpağı əkib-be-cərməklə böyük ailəni dolandırarmış. Rusiyanın hərbi köməyi ilə ermənilərin 1890-cı illərin ortalarından başlayaraq azərbaycanlılara qarşı apardığı düşmənçilik siyasəti qədim oğuz diyarı olan İrəvan şəhərində minlərlə soydaşımızı Naxçıvan və Türkiyə tərəfinə köç etməyə vadar etdi. Bu səbəbdən də Məmmədkerim kişinin ailəsi Şərur rayonunun Şaxtaxtı kəndində məskunlaşdı. Əziz Əliyev də elə həmin kənddə

dünyaya göz açmışdır.

İrəvanda vəziyyət yoluna düşəndə ailə yenə də öz doğma ocağına qayıdır. Əziz Əliyev gimnaziya təhsil alır. Mərhum akademik Mustafa Bəy Topçubaşov xatirələrində yazırdı: Mən Əzizlə eyni gimnaziya oxuyurdum. Atam həmişə mənə danlayırdı ki, Əziz səndən 2 yaş kiçik olsa da səndən 2 dəfə yaxşı oxuyur.

Erkən yaşlarından ağır çətinliklər görsə də oxumaq, təhsilini davam etdirmək Əziz Əliyevin ən böyük arzusu olub. Elə bu arzu və məşhur xeyriyyəçi Hacı Zeynalabdin Tağıyevin maddi köməyi onu Peterburq şəhərindəki Hərbi Tibb Akademiyasına aparır. Lakin bu ali məktəbi bitirmək ona müəssər olmur. Rusiyada başlanan sosialist inqilabı, eyni zamanda Naxçıvanda və İrəvanda daşnakların özbaşınalığı onu təhsilini yarımçıq qoyub valideynlərinin yanına qayıtmaq məcburiyyətində qoyur. Vətəndə də daşnakların özbaşınalığına tuş gələn ailə Cənubi Azərbaycana köçür. Sovet hakimiyyətinin qələbəsindən sonra Bakıya qayıdıb Xalq Komissarlığı Sovetində karguzarlıq işləri ilə məşğul olur, eyni zamanda, Azərbaycan Tibb İnstitutunda oxuyur. Təhsilini başa vurduqdan sonra vəzifə karyerası başlanır. Xalq Komissarlığında müalicə şöbəsinin rəhbəri, Bakı şəhər səhiyyə şöbəsinin

müdiri, Azərbaycan Tibb İnstitutunun rektoru vəzifələrində çalışarkən biliyi, təşkilatçılıq bacarığı ilə respublika və ölkə rəhbərliyinin diqqətini cəlb edir. Böyük Vətən müharibəsi başlananda sovet ordusunun yüksək rütbəli komandirlərindən biri və səhiyyə təşkilatçısı kimi İrana göndərilir. Kadrların nəbzini ovcunda hiss edən, kimin nəyə qadir olduğunu yaxşı bilən Stalin 1942-ci ilin sentyabr ayında Əziz Əliyevi Dağıstan Vilayət Partiya Komitəsinin birinci katibi vəzifəsinə təyin edir. Bu o dövr idi ki, Hitler neft Bakısına can atır, Dağıstan sərhədlərinə yaxınlaşırdı. Bakının işğalı SSRİ-nin məhvi demək olacaqdı. Bunu yaxşı başa düşən Stalin Dağıstanın taleyini kimə etibar etdiyini bilməmiş deyildi. Əziz Əliyev ona tapşırılan bu yüksək missiyanın öhdəsindən şərəflə gələrək nəinki Dağıstanın, Bakının və SSRİ-nin, bütünlükdə yer üzünün faşizmdən xilas olunmasında misilsiz xidmətlər göstərdi.

Müharibədən sonra Əziz Əliyev Moskvada İctimai Elmlər Akademiyasına göndərilir. Burada kimlərin oxumasını şəxsən Stalinin özü müəyyən edirdi. Təhsildən sonra onu Sov.İKP MK aparatında təlimatçı vəzifəsində saxlayırlar. Mir Cəfər Bağırov Əziz Əliyevin simasında özünün gələcək rəqibini görürdü. Rəqibin sıradan çıxarılması üçün onun

Bakıya gətirilib yüksək vəzifəyə təyin edilməsi lazım idi. Bu, Mir Cəfər Bağırov üçün çətin deyildi. Çox keçmir ki, Əziz Əliyev Respublika Nazirlər Sovetində elm, səhiyyə, mədəniyyət və digər sahələr üzrə sədr müavini təyin olunur. Bağırov təxribat maşınını işə salır. Mərkəzi Komitənin büro iclaslarının birində Əziz Əliyevin tutduğu vəzifəyə zidd olan əməlləri barədə MK-ya ciddi məlumatlar daxil olduğu barədə danışıq.

Çox keçmir ki, onu partiyadan və tutduğu vəzifədən çıxarırlar. Haqsızlıqla qarşılaşsa da Əziz Əliyev sınırmı, sıravı həkim kimi xalqa xidmət etmək yolunu tutur. 1953-cü ildə Stalinin ölümündən və Bağırovun ifşa olunmasından sonra repressiya "maşınından" keçmiş minlərlə insan kimi, Əziz Əliyev də bəraət alır, Respublika Həkimləri Təkmilləşdirmə İnstitutunun direktoru vəzifəsinə keçir, xalqın sağlamlığı keşiyində dayanır.

On illər ötsə də, Azərbaycan qarşısında böyük xidmətlər göstərmiş, Zərifə Əliyeva, Tamerlan Əliyev, Cəmil Əliyev kimi dünya şöhrətli tibb işçiləri, unudulmaz bəstəkar Gülarə Əliyeva kimi övladlar yetirmiş Əziz Əliyev bu gün də ən xoş xatirələrlə xalqın qəlbində yaşayır.

✍ Telman Qafar,
"İki sahil"

Dahi şəxsiyyətlər həmişə sadəliyi, təvazökarlığı ilə seçiliblər. Əziz Əliyev barədə oxuduqlarım və onunla ünsiyyətdə olanlardan eşitdiklərim onun məhz belə bir insan olduğunu təsdiq edir. Deyirlər Əziz Əliyev Azərbaycan KP MK-nın katibi, Dağıstan Vilayət Partiya Komitəsinin katibi və digər yüksək vəzifələrdə olarkən ona o dövrün qaydalarına görə "yoldaş Əliyev" deyə müraciət edəndə xoşlanmaz, "mənə, sadəcə olaraq, həkim, ya da doktor deyin" deyərmiş. İnsanın sadəliyinə bundan gözəl nümunə təsvürə gəlmir.

Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyevin görkəmli dövlət və elm xadimi Əziz Əliyev anadan olmasının 110 illiyinin keçirilməsi barədə 2006-cı il 5 dekabr tarixli sərəncamı bu dahi şəxsiyyətin xalq qarşısında böyük xidmətlərinin yüksək qiymətləndirilməsinin təsdiqidir. Nəcib xüsusiyyətləri, insanların sağlamlığına göstərdiyi qayğı, ona tapşırılmış sahələrdə göstərdiyi yüksək təşkilatçılıq bacarığı ilə seçilən Əziz Əliyevin ömür yolu bütün nəsillər üçün ibrətamiz bir nümunədir.

Əziz Məmmədkerim oğlu Əliyev 1897-ci il yanvar ayının 1-də Naxçıvan Muxtar Respublikasının Şaxtaxtı kəndində zəhmətkeş kəndli ailəsində anadan olub. Burada bir haşiyyə çıxmağa ehtiyac duyuruq. Məsələ bundadır ki, çox adam Əziz Əliyevin İrəvan şəhərində anadan olduğunu deyir. Burada müəyyən həqiqət də var. Belə ki, Əziz Əliyevin valideynləri əslən İrəvan əhli olublar. Hətta onların Əziz Əliyevə qədərki bütün övladları və yaxın qohumları bu şəhərdə doğulublar. Atası Məmmədkerim kişi Zəngi çayı ilə suvarılan Dəlmə bağları adlanan yerdə